

VERRIJKING

WAT BETEKENT DAT VOOR JOUW WINKEL?

Verrijking, dat is het thema van dit vakbladnummer. Maar wat is verrijking nu precies? Waarom is het zo belangrijk? Welke soorten verrijking bestaan er en hoe kun je dat laten zien in de winkel? En tot slot: word je daar als winkelier ook 'rijker' van? Dibevo's Gerrit Hofstra geeft je de antwoorden!

TEKST: GERRIT HOFSTRA | FOTO'S: SHUTTERSTOCK

Wat is verrijking?

Voor dit artikel gebruiken we als definitie van verrijking: alles wat je het dier geeft om zijn welzijn te verbeteren dat niet per se nodig is voor het overleven van het dier. Natuurlijk kun je daarover gaan strijden. Bijvoorbeeld, is een schuilhokje voor jonge konijnen verrijking? In dit artikel gaan we daar wel van uit. Zonder schuilhokje hebben ze weliswaar een minder prettig leven, maar ze gaan er – zeker op korte termijn – niet dood aan.

Waarom verrijking?

In de natuur is een dier de hele dag bezig met overleven: zoeken naar eten, ontwijken van dieren die hem willen eten en natuurlijk de nodige sociale contacten. Anders komen er immers geen jonge diertjes. Om dit de hele dag met succes te kunnen doen, hebben dieren een flink stuk intelligentie en energie meegekregen (de domme dieren zijn inmiddels opgegeten). Dieren worden er niet gelukkig van als ze die intelligentie niet meer kunnen gebruiken. Ook dieren zitten liever niet de hele dag achter de geraniums. Als je ze daartoe dwingt, gaan ze zich vervelen en dan, net als zich vervelende pubers, rottigheid uithalen (Femke Halsema kan daar meer over vertellen). Bij vogels kan dat uitlopen op bijvoorbeeld veren plukken en als ze dat eenmaal doen, is het heel moeilijk om dat gedrag nog bij te sturen.

Ook bij landbouwhuisdieren wordt steeds meer verrijking toegepast om het dierenwelzijn, maar ook de diergezondheid, te verbeteren. En laten we eerlijk zijn: als de veesector het belang

van verrijking inziet, kunnen wij met een houderij die veel meer gericht is op dierenwelzijn toch niet achterblijven.

Waar moet ik aan denken bij verrijking?

Kooi-inrichting

Dit zijn zaken waar het dier mee bezig kan zijn, maar die normaal gesproken niet veranderen (of maar heel zelden). Denk bijvoorbeeld aan klimtakken, schuilhokjes en dergelijke, maar ook aan hangmatjes voor fretjes. Alles waar dieren mee bezig kunnen zijn, valt onder verrijking.

Voedselverrijking

Voerpuzzels voor kromsnnavels, trosgierst (eigenlijk een heel gemakkelijke en natuurlijke vorm van verrijking) voor veel andere vogelsoorten en voerballen voor konijnen en cavia's. Verse takken en knaagmateriaal zijn prima voerverrijking voor zowel knaagdieren als kromsnnavels. Ook voor grotere dieren zoals paarden, kan het heel afleidend zijn om het voer aan te bieden in een ton met wat gaten zodat het hooi door de gaten eruit getrokken moet worden.

Sociale verrijking

Voor sociale soorten staan de sociale behoeften onbetwist op nummer één. Het is zelfs zo sterk dat dieren zonder invulling hiervan soms zelfs niet meer eten en doodgaan. Als babyaap-

jes de keuze krijgen tussen een ongeschikt moedersubsituuut waar wel voedsel uitkomt en een geschikt moedersubsituuut waar geen voedsel uitkomt, kiezen ze voor het geschikte moedersubsituuut en laten zich verhongeren.

De gemakkelijkste manier om aan de sociale behoefte te voldoen, is de dieren houden in een sociale structuur die overeenkomt met de situatie van de wilde voorouders. Voor sommige soorten kan de sociale behoefte ook worden ingevuld door andere soorten, bijvoorbeeld door mensen. Dit geldt in ieder geval voor honden en voor veel soorten papegaaiachtigen.

Wie echter weleens papegaaien in het wild of in een volière (sociale groep) bestudeerd heeft, weet dat deze dieren bijna de hele dag met elkaar bezig zijn. De behoefte aan sociaal contact is voor deze vogels heel groot en dat betekent dat als je als mens de behoefte gaat invullen dat dat ook heel veel van iemand vraagt. Ook de eigenaar zal er bijna de hele dag moeten zijn en zich ook actief met de vogel bezig moeten houden.

Bezigheidstherapie

Met name kromsnavels zijn enorme slopers en beleven daar ook duidelijk plezier aan, al is dat natuurlijk niet altijd handig in de winkel. Je staat versteld van de hoeveelheid zooi en papiersnippers die een papegaaï maakt als je hem een telefoonboek geeft, maar als het voor een keer is, kan het voor veel klanten wel een belangrijke eyeopener zijn. Ook veel knaagdieren worden erg blij van papier dat versnipperd kan worden. Ze zijn er zelfs zo goed in dat schrijver Maarten 't Hart in de tijd dat hij nog bij de universiteit werkte, een terrarium met woestijnratjes had waarin hij alle vertrouwelijke stukken snel en uiterst effectief liet vernietigen. Zo was er toch nog iemand blij met de papiervloed die de democratisering van de universiteit met zich meebracht, en dat was niet Maarten 't Hart die de stukken meestal ongelezen in het verblijf van de woestijnratjes schoof.

Ik heb verrijking, ben ik nu klaar?

Nee, juist afwisseling is het kernwoord bij veel typen van verrijking. Verrijking is dus iets waar je als verzorger continu mee bezig moet blijven. Alleen kooi-inrichting is meer eenmalig.

Wat voor verrijking kan ik bij de dieren in de winkel laten zien?

In de winkel worden dieren vaak op een heel andere manier gehouden dan bij de particulier. Er zijn grotere aantallen, vaak kleinere verblijven die makkelijk te onderhouden moeten zijn. Omdat de dieren maar een korte periode in de winkel zitten, is het risico van verveling kleiner.

Hoe belangrijk is het nu eigenlijk?

Heel belangrijk! Hoe intelligenter het dier is, hoe groter in het algemeen de behoefte aan afleiding door kooi-inrichting en verrijking. Vooral voerverrijking is heel belangrijk, omdat die zorgt voor nieuwe uitdagingen waar het dier zich mee bezig kan houden en daarnaast sluit het goed aan bij de praktijk in het wild, waar het dier ook een groot deel van de dag bezig is met het veroveren van zijn voer.

die verrijking, geldt dat ook voor mij?

Word ik er ook beter van?

Jazeker, verrijking is niet alleen goed voor het dier, maar ook voor de winkelier. Een goed voorbeeld doet goed volgen: er is geen betere reclame voor een voerbal voor konijnen dan de eigen konijnen in de winkel die ermee bezig zijn. En een papegaaï die druk aan het puzzelen is om iets lekkers uit de voerautomaat te halen, ziet er niet alleen leuk uit, maar stimuleert mensen ook om zelf zo'n voerautomaat te kopen. Je kunt dan de volgende keer – als de papegaaï met een andere voerautomaat bezig is – uitleggen dat er voor de vogels wel een uitdaging moet blijven en afwisseling daarom belangrijk is. ←